

PMC TWENTY.23 LUIDSPREKERS

Het meest lastige aan het schrijven van een recensie is het op papier zetten van de eerste regels. Hoe te beginnen en welk onderwerp pak je op. Met het schrijven over PMC luidsprekers is dat nog eens extra lastig, omdat ik er onderhand zo veel van weet en keuzes moet maken. Ik zou kunnen beginnen met PMC zelf, het door en door Britse bedrijf uit Luton dat naam heeft gemaakt in de professionele wereld van muziek en film, waarna de producten eveneens in het hart gesloten zijn door de consument. Misschien is dat nog wel de beste aanzet, want wie kennis heeft kunnen maken met de mensen van PMC, weet hoeveel liefde en vakmanschap zij in hun producten stoppen.

Herkenbaar DNA-profiel

▶▶NEXT

tested

MUSIC
emotion

65

PMC is eigenzinnig in het ontwerpen van luidsprekers, met dank aan eigenaar en hoofd R&D Peter Thomas, door voor elk systeem, van groot tot klein, voor de lage tonen weergave gebruik te maken van de ten onrechte verguisde transmissionline-techniek. Waar andere merken kiezen voor een bas-reflex systeem, dat relatief simpel te bouwen en commercieel aantrekkelijk is, vinden ze bij PMC dat een luidsprekersysteem best wat meer mag kosten als de kwaliteit van de laagweergave met sprongen vooruit gaat. Intussen is er een hele familie PMC Transmissionline luidsprekers beschikbaar vanuit Luton, met als laatste nieuwkomers de Twenty Series.

Familiebanden

Ongeveer twee jaar geleden verscheen van PMC de fact.8 op de markt. Een product met een ander uiterlijk en voor een andere doelgroep dan wat PMC eerder op de markt zette. Een luidspreker die veel meer bedoeld is voor de huiskamer vanwege zijn vorm, tegelijkertijd qua klank anders is afgestemd dan de studioluidsprekers die niets verhullend rauw kunnen spelen. Geheel terecht ontving de fact.8 zeer lovende kritieken, onder andere van mij, en direct na het schrijven van mijn recensie besloot ik een paar aan te schaffen. Intussen is en blijft de traditionele PMC gewoon te koop, maar zie, tussen de fact en de 'xBx' serie is de Twenty geschoven. In het bezit van de fact.8 en de (in een tweede set spelende) GB1/vloerstaanders kan ik de Twenty.23 mooi met die types vergelijken en de familiebanden trachten te vinden. Qua specificaties en prijs lijkt de Twenty.23 veel op de GB1. Beiden zijn gebouwd met een effectief 2,4 meter lange transmissionline voor een 140 mm laagweergever. Beiden hebben een gevoeligheid van 87 dB, een 27 mm tweeter van Seas met een Sonolex soft dome en ferrofluid koeling en ze zijn fysiek ongeveer even groot. Uiterlijk verschillen de kasten behoorlijk. Is de GB1 een rechtopstaande kast met 'stabilisatiepootjes' en afgeronde hoeken aan de baffle, de Twenty.23 is strak van vorm, heeft een licht achteroverhellende kast en staat op een naar achter geplaatste voet waar spikes in passen. Het geheel maakt een slanke indruk die sterk doet denken aan de fact.8, maar evenzeer aan bijvoorbeeld Audio Physic. Alle drie de aanwezige PMC luidsprekers maken gebruik van 140 mm woofers, al zijn die in elk systeem verschillend. Het was voor PMC gemakkelijk geweest de woofer van de GB1 in de Twenty.23 te plaatsen, maar toch is er voor gekozen om zowel de vorm als het materiaal van de conus afwijkend te maken (misschien intern nog meer). Techniek schrijdt voort, zelfs in het 'dopen' van papierconussen. De tweeters verschillen ook steeds van elkaar, met als constante het Sonolex materiaal. De meerprijs van de Twenty.23 ten opzichte van de GB1 wordt tevens zichtbaar aan de binnenzijde van de zwaardere kast, met het filter dat betere componenten bevat en bovendien is opgebouwd op de zware printplaat die we kennen uit de fact-series. Al met al zijn de familiebanden sterk aanwezig en zien we de ontwikkelingen die met de fact-series zijn gerealiseerd deels terug in de Twenty.23. PMC vermeldt nog wat specificaties, zoals een frequentiebereik van 29 Hz tot 25 kHz, een nominale impedan-

tie van 8 Ohm en een crossover-frequentie van 1,8 kHz. Het totale gewicht per luidspreker is ruim 13 kilo en hij meet 918 x 152 x 330 mm. Met spikes komt daar 25 mm bij en het optionele frontje is 6 mm dik. De prijs voor het systeem is 2610 euro per paar, in walnoot-, eiken- of amaronefineer. Voor hoogglans zwart geldt een meerprijs van 10%.

Opstelling

De Twenty.23 neemt de plaats in van mijn GB1i en komt zo 60 cm van de muur af te staan (gemeten tegen de achterkant) en 50 cm van de zijwanden (gemeten vanaf het centrum van de baffle). Ik draai hem licht in, zodanig dat de tweeters 'langs mij heen kijken'. Uit ervaring vaak de beste positie voor een PMC om een groot stereobeeld te combineren met voldoende diepte en een homogeen beeld tussen links en rechts. De aansturing geschiedt met een NAD M2 digitale versterker, die als digitaal/analooq-converter werkt voor een S/PDIF-sig-naal uit een Logitech Duet met BOTWS voeding. Daarvóór staat een RipButler mediacenter vol met FLAC muziekbestanden. De tweede bron is een Vyger platenspeler met SME arm en Phase Tech element, aangesloten op een gemodificeerde Xindak phonoversterker met MC-trafo's van Xindak. Qua bekabeling houden we het eenvoudig met Supra, Stereovox en Inakustik. De bronnen profiteren van een SEEC lichtnet-filter, de M2 versterker zit rechtstreeks op een Supra stekkerblok. Luidsprekerkabels zijn mooie Chord Company Epic Super Twins die bi-wire op de PMC passen.

Vernuft

Het eerste dat opvalt met de Twenty.23 is de laagweergave. Ten opzichte van de GB1i is die gematigder in geluiddruk en doet sterk denken aan de fact.8. De laagst haalbare frequentie is gelijk voor de Twenty.23 en de GB1i, het verloop naar onderen is duidelijk rustiger in het voordeel van de Twenty.23. Waar de GB1i in toom moet worden gehouden bij erg basrijke muziek, kan de Twenty.23 in een akoestisch lastige ruimte een stuk harder spelen, zonder dat de burens en huisgenoten al te veel last hebben van bastonen die zich voortplanten door de muren. Door de licht ingehouden laagweergave is het middengebied sprekender geworden. Dit is mede te danken aan de tweeter die al vanaf 1,8 kHz volledig meespeelt. Een gevaarlijke keuze om de crossover-frequentie zo laag te leggen. Enerzijds omdat de tweeter dan erg hard moet werken, anderzijds omdat 1,8 kHz in een frequentiegebied valt waar onze oren erg gevoelig zijn. Het is Peter Thomas met zijn R&D-team gelukt om de units geweldig te laten presteren en net zo naadloos te laten aansluiten als in de veel duurdere fact.8 het geval is. Ik kan geen overgang horen tussen tweeter en woofer, al doe ik nog zo mijn best. De Twenty.23 lijkt zo'n simpele weergever, doch aan de hand van muziekvoorbeelden bewijs ik u graag de voordelen van de transmissielijn en maak u deelgenoot van het vernuft, dat in de qua afmetingen bescheiden kast zit. Daarmee zal de prijs voor het systeem meer dan gerechtvaardigd worden. Nog even de drie systemen tegen elkaar afzetten voordat ik het echt alleen nog maar over de **NEXT**

Twenty.23 ga hebben. De Twenty.23 heeft duidelijk de karaktertrekken van de fact.8. Daar lijkt hij meer op dan op de GB1i. Die laatste was al wat vriendelijker afgestemd dan de voor professionals bedoelde GB1S, maar toch is dat nog wat verder doorgetrokken voor de Twenty.23. Niet dat daarmee een 'watje van een luidspreker' ontstaat, verre van dat. De roots vanuit de studio blijven aanwezig. Het directe, eerlijke en neutrale geluid, waar zowel de fact.8 als bijvoorbeeld een IB2i zo om geroemd worden, is een vast kenmerk van elke PMC.

Hoge potentie

Het is leuk om een sessie te starten met een oude opname van Laurindo Almeida op een 45 toeren direct-to-disk van Crystal Clear Records. De muziek stelt niet zoveel voor, maar de opname zelf is geweldig dynamisch met veel slagwerk en xylofoon. Tijdens het afspelen bedenk ik dat een vos wel zijn haren verliest, maar niet zijn streken. De Twenty.23 heeft nog steeds zijn roots in de studio liggen, waar PMC heer en meester is. De klappen op de drums exploderen om de gitaar heen. Het stereobeeld staat erg dichtbij, zeker als het volume omhoog gaat, waartoe de luidspreker duidelijk uitnodigt. Je komt heel dicht bij de opname te staan en je kunt je zelfs in de masteringruimte wanen, zonder dat het vervelend of te heftig gaat klinken. Kant twee is erg ingetogen met cello en gitaar; ook hier geen vuiltje aan de lucht. Instrumenten klinken erg echt en met de juiste kleur. Geprikkeld door Almeida wil ik Shelby Lynne wel eens horen met haar 'Just A Little Lovin'. Dat staat een stuk verder weg, is ook niet zo direct opgenomen. Stel u een stem voor op een heel duur systeem. Wel, zo speelt de Twenty.23 ook. Met goed aangedreven laag en subtiel hoog daaromheen. Dit is echt geen kleine stem uit een 'zuiltje', hier staat een luidspreker met een hoge potentie zijn best te doen en iedereen te imponeren. De stem is qua afmeting mooi op maat. Geen hoofd dat veel te groot is, of een afbeelding dicht tegen de grond. Nee, het klopt allemaal zoals ik dat ken van andere installaties. De tweede track toont aan, hoe goed het te beluisteren is dat de stem dicht bij de microfoon staat met een piano daar een heel eind achter. Dat komt het realisme alleen maar ten goede. Ik heb nog iets moois in de aanbieding op lp. Joe Sample, Ray Brown en Shelly Manne spelen samen als The Three, op 33 toeren en uitgebracht door East Wind Records. Eveneens een oude plaat, gedateerd 1976, de bloeiperiode van dit soort ultieme persingen. Lekkere jazz van drie geweldige muzikanten. Het is de piano die de show steelt, mooi van klank en realistisch weergegeven. De bas van Brown gaat lekker diep en het slagwerk, ach ja, 'dynamisch' zeg ik met een grote glimlach van genoeg. Van jazzpiano naar klassiek. Maurice Ravel, 'Valses Nobles Et Sentimentales' gespeeld op een originele Mark Levinson Acoustic Recording. Leuk hè? Wie wat bewaart, die heeft wat. Geen limiters, geen filters en extra aandacht voor het persen. De vleugel staat breed in de ruimte, vastgehouden tussen de speakers, op een losse manier zodat je je kunt voorstellen dat je in een zaal zit bij een intiem concert. Het gemak in de weergave is opvallend, het soepel omgaan met de noten. De aandacht vasthoudend zodat ik

met de ogen dicht intens blijf luisteren. Ik kan mij niet herinneren ooit een Mark Allen Concert Grand vleugel in het echt te hebben gehoord, maar ik heb zo het idee dat de Twenty.23 een aardige poging doet om hem alle eer te bewijzen. Lang niet gedraaid deze plaat, maar dat gaat vanaf nu veranderen.

Een makkie

Van oud vinyl naar hedendaags streamen. Heel makkelijk als ik thuis werk en wat leuks op de achtergrond wil. Uren waarin de luidsprekers niet mogen irriteren of afleiden, maar wel aangenaam moeten zijn. Dat kan de Twenty.23 heel goed, maar het is zonde om niet echt te luisteren en het werk neer te leggen. Dus doe ik dat aan het eind van de middag en zoek wat favoriete tracks via de iPad. Een lastige opgave, omdat ik bij elke man of vrouw blijf hangen. Neem nu Allan Taylor met 'Colour Of The Moon'. De stem van Allan is zo goed getroffen en aangenaam dat ik vergeet te skippen naar iemand anders. Zo mooi melodieuze. De Chinese Luo Hai Ying met de specifieke trommels staat als een huis. De trommels zijn net niet zo groot als op een fact.8, maar we komen heel ver. Lekker los in de ruimte geprojecteerd. 'The Mummer's Dance' van Loreena McKennitt van de cd 'Night From The Alhambra' is een live-opname en wordt met alle drive afgespeeld. Wilt u het hard? Het kan hard. Zonder vervorming of zonder te harde trekjes. Liever ziet de Twenty.23 wat meer power dan te weinig, 85 dB op twee meter afstand is een makkie voor dit systeem. Nu weet ik niet hoe u dat ervaart, maar ik vind het al knap hard en hou dat niet zo heel lang vol. Genietend van muziek kom ik langzaam toe aan de conclusie.

Groots systeem

Het moge u duidelijk zijn dat ik gecharmeerd ben geraakt van

PMC luidsprekers in de afgelopen jaren. Na de oorspronkelijke, niets vergevende studiotypes heeft PMC voor de huiskamer een iets andere weg gekozen. Niet in zozeer klank, want natuurlijkheid staat hoog in het vaandel, meer in een wat zachtere indruk die mogelijk iets verhult (al weet ik niet wat) en op die manier net wat aangenamer klinkt. De Twenty.23 is duidelijk een telg van die nieuwe weg, die mede ingegeven is door te gaan werken met Seas luidsprekers, een Noors bedrijf waarmee een intense samenwerking is aangegaan. Samen met Seas is bijvoorbeeld de tweeter ontwikkeld die vanaf een laag punt het hele hoge tonen spectrum weergeeft. Daardoor ontstaat een erg ruimtelijk stereobeeld, waarin alles aan te wijzen is, als ware de luidspreker een puntbron met een enkele unit in de kast. Ontwikkelingen in de laagweergevers brengen eveneens verbeteringen/veranderingen. Wie liever de 'oude' PMC weg volgt kan zijn heil zoeken in de xBxi types en vindt in deze prijsklasse zijn partner in de GB1*i*. Wie een fact.8 in miniatuur zoekt moet deze Twenty.23 eens aan de tand voelen. In mijn ogen is deze kleine luidspreker met zijn hoge WAF een groots systeem. Hij groeit boven zijn eigen formaat uit en is daarmee een keiharde aanrader in zijn prijsklasse. Als u het niet erg vindt ga ik weer luisteren, want binnenkort worden ze helaas opgehaald.

René van Es

PRIJS:
PMC TWENTY.23 € 2610,-
VOOR HOOGGLANS ZWART GELDT EEN MEERPRIJS VAN 10%

STAGE ACOUSTICS, TEL: +31-(0)38-8520635 (+31-(0)6-21899691)
E-MAIL: INFO@STAGEACOUSTICS.NL, WWW.STAGEACOUSTICS.NL

»END